

Tầm quan trọng của phương pháp thuyết minh

- + Đảm bảo tính chính xác về đối tượng một cách trung thực, chính xác, khách quan
- + Nội dung: chuẩn xác, hấp dẫn, sinh động
- + Trình tự thuyết minh phải hợp lý, khoa học, nhất quán theo không gian, thời gian, sự việc
- + Ngoài tri thức cần có phương pháp thuyết minh phù hợp
- Mọi quan hệ giữa các phương pháp, mục đích thuyết minh
- + Phương pháp thuyết minh: hệ thống cách thức người thuyết minh sử dụng để đạt mục đích mình đề ra
- + Không có nhu cầu, mục đích thuyết minh sử dụng mong đạt, mục đích để tìm phương pháp
- Nhu cầu thuyết minh: không thể thỏa mãn, mục đích thuyết minh không thể đạt được nếu người thuyết minh không có phương pháp phù hợp
- Phương pháp và mục đích thuyết minh không tách rời

Một số phương pháp thuyết minh sách giáo khoa Văn 10 tập 2

Ôn tập phương pháp thuyết minh

- Đoạn văn 1: Phương pháp nêu ví dụ, dùng số liệu. Ví dụ có kèm với bình luận, phân loại, làm nổi bật ý Trần Quốc Tuấn tiến cử người giỏi cho đất nước.
- Đoạn 2: Phương pháp thuyết minh, nêu định nghĩa kết hợp phân tích
- Đoạn 3: Phương pháp số liệu kết hợp với phương pháp so sánh. Số liệu mới mẻ, cấu tạo tế bào của con người được thuyết minh kết hợp với những so sánh hấp dẫn tạo ra sự thuyết phục với người nghe
- Đoạn 4: Phương pháp phân tích. Miêu tả lại các vật dụng, cách thức chơi trò hát trống quân

Một số phương pháp thuyết minh

a, Thuyết minh bằng chú thích

Câu “Ba –sô là bút danh” không sử dụng phương pháp định nghĩa, không đặt Ba-sô vào một loại lớn hơn, không chỉ ra yếu tố nói lên đúng đặc điểm, bản chất của nhà văn này

Phương pháp chú thích và định nghĩa:

- Giống: đều có cấu trúc A là B

- Khác nhau:

+ Phương pháp định nghĩa đòi hỏi khoa học, chính xác (yếu tố B phải đạt được hai yếu tố: đặt đối tượng định nghĩa vào loại lớn hơn; chỉ ra yếu tố nói đúng đặc điểm bản chất của đối tượng để phân biệt với các đối tượng cùng loại.

+ Phương pháp chú thích: sử dụng mềm dẻo, dễ, linh hoạt hơn

b, Thuyết minh bằng giảng giải nguyên nhân- kết quả

Đoạn trích thuyết minh về niềm say mê, và nguồn gốc bút danh Ba-sô (được thuyết minh chủ yếu)

→ Phương pháp thể hiện mối quan hệ nhân quả, dù nguyên nhân được trình bày dài hơn thì nội dung thông báo chính vẫn là kết quả

- Niềm say mê cây chuối là nguyên nhân dẫn đến bút danh Ba-sô

- Đoạn trích được trình bày hợp lí, hấp dẫn vì người viết sử dụng phương pháp thuyết minh phù hợp với đối tượng thuyết minh → hình ảnh hiện lên hấp dẫn, sinh động hơn

Yêu cầu đối với việc vận dụng phương pháp thuyết minh

Sử dụng phương pháp thuyết minh do mục đích thuyết minh quyết định

- Phương pháp thuyết minh cần gây được hứng thú, hấp dẫn với người nghe, người đọc

Luyện tập phương pháp thuyết minh Ngữ Văn 10 tập 2 trang 51, 52**Soạn Câu 1 trang 51 SGK Ngữ Văn 10 tập 2**

Phương pháp chú thích: Hoa lan được người phương Đông tôn là “Loài hoa vương giả”... nữ hoàng của các loài hoa.

- Phương pháp phân tích, giải thích: “Họ lan được chia thành hai nhóm: nhóm phong lan...lớp thảm mục”

- Phương pháp nêu số liệu “Chỉ riêng 10 loài của chi lan Hải Vệ nữ cho thấy sự đa dạng tuyệt vời của hoa, của lá về hình dáng, màu sắc

→ Ngoài ra, tác giả dùng yếu tố miêu tả hấp dẫn: “Cánh môi cong lượn như gót hài, cánh hoa trong mảnh...đang bay lượn”

→ Đoạn trích cung cấp hiểu biết, tri thức về hoa lan, loài hoa được ưa chuộng. Người viết cần có hiểu biết sự thật khoa học, chính xác, khách quan

- Tác giả phối kết hợp nhiều phương pháp thuyết minh: chú thích, phân loại, liệt kê, nêu ví dụ...

Soạn Câu 2 trang 52 sách giáo khoa Ngữ Văn lớp 10 tập 2

Giới thiệu nghề thủ công truyền thống của nước ta: trồng lúa, nuôi tằm, làm gốm, thêu, dệt, may...

Lựa chọn nghề làm gốm để thuyết minh:

- Lịch sử hình thành

+ Thời nhà Lý, ba vị Thái học sinh là Hứa Vinh Kiều, Đào Trí Tiên, Lưu Phương Tú được cử đi sứ Bắc Tống

Sau chuyến đi sứ, ba ông thăm, học được một số kỹ thuật đem về truyền bá, cho dân chúng

+ Nghề gốm Bát Tràng đã có từ thời nhà Lý, ngang với thời Bắc Tống (trước năm 1127)

- Quá trình sản xuất gốm

Đất sét được lấy từ trong làng, được đem về ngâm trong bể chứa nước (“bể đánh” và “bể lắng” dùng ngâm đất sét khô vào khoảng 3- 4 tháng)

+ Sau khi loại bỏ được tạp chất, đất được đưa sang “bể phơi” trong thời gian 3- 4 ngày, rồi được chuyển qua “bể ủ”

- Bước hai: nặn cốt, sửa hàng, phơi khô sản phẩm

Bước ba: quét men, vẽ hình ảnh, trong đó vẽ đẹp của gốm phụ thuộc vào lớp men (men rạn, men thô, men chảy, men trơn, men lam)

Công đoạn cuối cùng cho gốm vào lò: lò bầu, lò éch, lò hình hộp và lò ga

Hình thành thương hiệu

Có nhiều làng nghề gốm tạo ra những sản phẩm đẹp, nổi tiếng được mang đi xuất khẩu thị trường nước ngoài